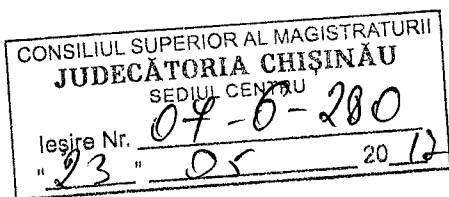

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
Sediul Centru

Mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare 73, mun. Chișinău

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28

În procedura Judecătoriei Chișinău(sediul Centru) se află cauza civilă la cererea depusă de Cernat Nina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea recalculării și achitării pensiei.

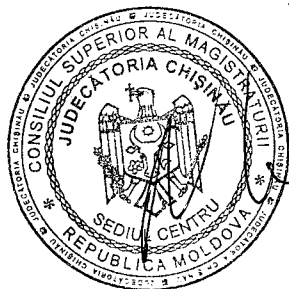
Astfel, în adresa dumneavoastră se expediază încheierea din 23 mai 2017 privind sesizarea concretizată Curții Constituționale în privința verificării controlului constituționalității art. III din Legea nr. 60 din 04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și art. 32 alin. 3 din Legea nr. 544/20.07.1995.

În caz că pentru examinare va fi necesar dosarul civil, acesta la solicitare va fi expedit în adresa dumneavoastră.

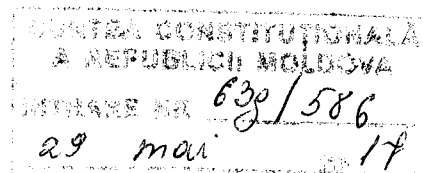
Anexă :

- 1) încheierea Judecătoriei Chișinău(sediul Centru) din 23 mai 2017 privind sesizarea concretizată Curții Constituționale în privința verificării controlului constituționalității art. III din Legea nr. 60 din 04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și art. 32 alin. 3 din Legea nr. 544/20.07.1995;
- 2) copia sesizării concretizate Curții Constituționale în vederea controlului constituționalității art. III din Legea nr. 60 din 04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și art. 32 alin. 3 din Legea nr. 544/20.07.1995;

Judecătorul

Corcea Nicolae

ÎNCHEIERE

23 mai 2017

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău(sediul Centru),

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul

Corcea Nicolae

Grefier

Damian Ecaterina

examinînd în sediul instanței, în ședință publică cererea de chemare în judecată depusă de către Cernat Nina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea recalculării și achitării pensiei,

c o n s t a t ă:

Pe rol la Judecătoria Chișinău(sediul Centru) se află pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Cernat Nina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea recalculării și achitării pensiei.

Prin încheierea judecătoriei Chișinău(sediul Centru) din data de 25 aprilie 2017, s-a admis demersul înaintat de Cernat Nina cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și s-a ridicat excepția de neconstituționalitate a art.III din Legea nr.60 din 04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, potrivit cărora judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi.

La fel, prin încheierea nominalizată s-a dispus suspendarea procesului în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată a lui Cernat Nina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea recalculării și achitării pensiei.

La data de 22 mai 2017, Cernat Nina a înregistrat la judecătoria Chișinău(sediul Centru) o sesizare concretizată privind excepția de neconstituționalitate.

Prin încheierea judecătoriei Chișinău(sediul Centru) din data de 22 mai 2017, a fost reluat procesul la cererea de chemare în judecată depusă de către Cernat Nina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea recalculării și achitării pensiei.

Analizînd solicitarea formulată de către Cernat Nina, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată consideră necesar de o admite, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile

Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (3) din Codul de procedură civilă, din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și pînă la adoptarea hotărîrii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărîrii pronunțate se suspendă.

În acest context, Curtea Constituțională, prin Hotărîrea nr. 2 din 9 februarie 2016, a relevat următoarele: "82. [judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărîre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate. 83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82."

Din conținutul solicitării de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că aceasta vizează art.III din Legea nr.60 din 04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și art.32 alin.3 din Legea nr.544/20.07.1995.

Totodată, instanța de judecată evidențiază că, reclamanta Cernat Nina apreciază norma indicată *supra* că, este contrară art.46 , art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

În acest context, instanța de judecată menționează că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

Astfel, sub aspectul verificării întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională prin Hotărîrea nr. 2 din 9 februarie 2016, instanța menționează că normele vizate de către reclamanta Cernat Nina constituie obiect al controlului de constituționalitate.

De asemenea, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către reclamanta Cernat Nina precum și nu există o hotărîre sau o decizie anterioară a Curții avînd ca obiect de examinare prevederile contestate.

Din aceste considerente, ținînd cont că norma solicitată a fi supusă controlului de constituționalitate urmează a fi aplicată la soluționarea pricinii deduse judecății, avînd în vedere că judecătorul este în imposibilitate să se

pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normei contestate, instanța admite solicitarea înaintată de reclamanta Cernat Nina și ridică excepția de neconstituționalitate a art.III din Legea nr.60 din 04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și art.32 alin.3 din Legea nr.544/20.07.1995.

În conformitate cu art. 12¹, art. 260, art. 269-270 din Codul de procedură civilă, instanța de judecată,

dispune:

Se admite cererea înaintată de Cernat Nina cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a art.III din Legea nr.60 din 04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și art.32 alin.3 din Legea nr.544/20.07.1995.

Se suspendă procesul în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată a lui Cernat Nina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea recalculării și achitării pensiei.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere și sesizarea concretizată, pentru a fi examinată conform competenței.

Încheierea în partea ridicării excepției de neconstituționalitate separat nu se supune nici unei căi de atac decât odată cu fondul pricinii, iar în partea dispoziției de suspendare poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile la Curtea de Apel Chișinău, prin intermediul instanței emitente.

Președintele ședinței,
judecătorul

Corcea Nicolae

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28, Chișinău MD 2004, Republica Moldova

S E S I Z A R E -concretizată

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

I – AUTORUL SESIZĂRII

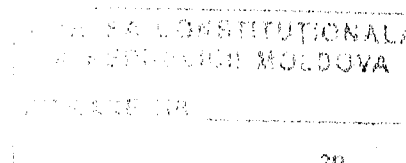
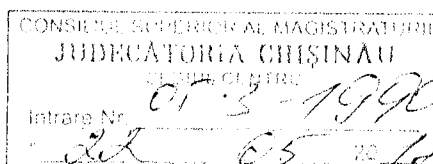
(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire ...Cernat.....
2. Prenume Nina.....
3. Funcția .....j .....
4. Adresa: .....
.....
.....
5. Tel./fax ...

Solicit examinarea sesizării în lipsa mea. Susțin sesizarea pentru temeiurile de fapt și de drept expuse.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Asigurarea cu pensii a judecătorilor în Moldova, este reglementată prin acte juridice speciale, unitare și obligatorii care sînt : Legea nr.544/20.07.1995 cu privire

la statutul judecătorului și Legea nr.156 / 14.10.1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat.

Prin Legea nr.60/04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative articolul 46¹ din Legea nr.156 / 14.10.1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat , prin care erau reglementate condițiile de stabilire a pensiei pentru judecători a fost abrogat.

Tot prin Legea nr.60/04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alin. (1) art.32 din Legea cu privire la statutul judecătorului a îmbrăcat următorul cuprins : Judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu. Iar aliniatul (3) din art.32 din Lege a îmbrăcat următorul cuprins : pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin.(1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vîrstă.

Totodată, potrivit art.III din această Lege , „judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi,,

Legea nr.60/04.04.2014 a intrat în vigoare la 16.05.2014.

Drept consecință, de la această dată, judecătorii de vîrstă pensionară, care continuă să activeze în funcția de judecător, beneficiază de pensie în **mărimea stabilită pînă la data de 04.04.2014**, și nu în proporțiile stabilite de art32 (1) Legea nr.544/20.07.95 cu privire la statutul judecătorilor.

În baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 4 alin. (1) lit. a) și 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a articolelor 4 alin. (1) lit. a) și 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, art. 121 Cod procedură civilă, solicit Curții Constituționale exercitarea controlului constituționalității articolului III Legea nr.60/04/04/2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și a alin. (3) art.32 Legea nr.544/20.07.95 cu privire la statutul judecătorului.

III. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

1. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova:

- Articolul 1 Statul Republica Moldova [...] (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

- Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate. [...]

- Articolul 54 Constituție -nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului; restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății;

2. Prevederile CEDO:

- Art.1 Protocolul nr.1 la Convenția Europeană și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului referitor la aceste dispoziții, drepturile care decurg din contribuțiile în cadrul regimurilor de securitate socială, cum este dreptul la pensie, constituie drepturi patrimoniale, care intră sub protecția articolului 1 din Protocol.

Prevederile Legislației naționale:

- Articolul 116 Legea nr.544/20.07.95cu privire la statutul judecătorilor (1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.[...];

- Articolul 32 (alin.1) L.544/20.07.95

Judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

Cerințele formulate de mine în cererea de chemare în judecată împotriva CNAS cu privire la recalcularea pensiei, sînt generate de adoptarea Legii nr.60/04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, și în special , a art.III din lege , prin

care a fost instituit că „judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi,, și modificarea alin. (3) art.32 Legea nr.544/20.07.95 cu privire la statutul judecătorului prin care a fost stabilit că, pensia pentru vechimea în muncă stabilită în condițiile alin.(1) se calculează și se plătește **doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vîrstă.**

Astfel, începînd cu 16.05.2014, judecătorilor în vîrstă pensionară, care continua să activeze, nu li se recalculează pensia în raport cu mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu .

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Prin această sesizare contest constituționalitatea articolului III din Legea nr.60/04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și a alin. (3) art.32 Legea nr.544/20.07.95 cu privire la statutul judecătorului.

În opinia mea adoptarea acestor norme încalcă mai multe principii fundamentale, consfințite în Jurisprudența CtEDO, cît și a Curții Constituționale.

Astfel, pînă la intrarea în vigoare a normelor vizate, mărimea pensiei unui judecător în vîrstă pensionară care continua să activeze era calculată în baza art.46 prim. Legea nr.156/14.10.98 privind pensiile de asigurări sociale de stat și art.32 Legea cu privire la statutul judecătorului, fiind stabilită în procente, ținîndu-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu, de vechimea acestuia în muncă, prin raportare la salariul mediu pe economie, realizat în anul precedent celui de gestiune.

Începînd cu data de 16.05.2014, legislatorul a prevăzut că, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător, vor primi pensie în mărimea stabilită **pînă** la data intrării în vigoare a prezentei legi .

Consider că, normele legale, verificarea constituționalității cărora o solicit, sînt contrare principiului neretroactivității legii și diminuează nivelul protecției sociale dobîndit anterior de către judecătorii în vîrstă pensionară, aflați în funcție, dispoziția acestora fiind în contradicție cu prevederile statuate în Constituția RM , generîd limitarea drepturilor la pensie obținute anterior.

De fapt, prin instituirea acestor norme legale statul a intervenit în sfera proprietății, ignorând vădit principiile stabilite în articolul 46 din Constituție, fiind admisă o ingerință directă în dreptul de proprietate prin prisma principiului caracterului excepțional al restrîngerii drepturilor și libertăților, garantat de art.54 din Constituție. Or, potrivit jurisprudenței CEDO, limitarea nejustificată a unui drept recunoscut magistratului, cum ar fi o pensie specială, drept nesocotit ulterior fără a exista o justificare rezonabilă pentru o asemenea îngrădire, constituie o privare de proprietate în sensul art. 1 Protocol 1 al Convenției cât și o discriminare în sensul art. 14.

Din perspectiva articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului referitor la aceste dispoziții, drepturile care decurg din contribuțiile în cadrul regimurilor de securitate socială, cum este dreptul la pensie, constituie drepturi patrimoniale, care intră sub protecția articolului 1 din Protocol.

Astfel în CAUZA BUCHEŇ c. RÉPUBLIQUE TCHÈQUE Curtea a reținut că dreptul la pensie stabilit de autoritățile publice sub imperiul unei legi este un „bun” în sensul Convenției. Curtea apreciază că dreptul reclamantului la pensie/alocație de pensionare, astfel cum a fost stabilit, constituie un drept patrimonial, în sensul art. 1 din Protocolul 1 (Gaygusuz c. Autriche, hotărârea din 16 septembrie 1996, Recueil des arrêts et décisions 1996-IV, p. 1142, § 41), fiind suficient stabilit de autoritățile naționale, pe baza legislației în vigoare.

La fel, în CAUZA PRAVEDNAYA v. RUSSIA, Curtea a decis că există o încălcare a art. 1 din Protocolul 1 al Convenției prin revizuirea prin acte normative/administrative unei pensii stabilite. Si în această cauză Curtea a reținut că o „cerere” cu privire la pensie poate constitui „un bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 dacă este suficient de bine stabilită pentru a fi aplicată (a se vedea Stran Greek Refineries v. Greece, judgment of 9 December 1994, Series A no. 301, § 59) iar o lipsire de proprietate potrivit unei legi secundare/ulterioare poate fi justificată doar de „interesul public”, interes care poate justifica o schemă eficientă și armonioasă de pensii, de dragul căreia Statul își poate modifica legislația.

Totuși, posibilul interes al Statului de a asigura o aplicare uniformă a Legii pensiilor nu poate viza retroactiv recalcularea unei pensii stabilite. Curtea consideră că lipsind reclamantul de dreptul de a beneficia de pensia în cuantumul anterior, Statul încalcă justul echilibru între interesele în discuție, cel general și cel individual (a se vedea, mutatis mutandis Pressos Compania Naviera S.A. and Others v. Belgium, Hotărârea din 20 November 1995, Series A no. 332, § 43).

În contextul acestor constatări, făcute de Înalta Curte, menționez că la moment în Moldova activează în jurul la 70 judecători de vîrstă pensionară, care activează și, concomitent, beneficiază de pensie (realmente, aceștea cad sub incidența art.III Legea nr.60/04.04.2014 și a alin. (3) art.32 Legea nr.544/20.07.95). Diferența din pensia real primită și cea care urmează a fi achitată în temeiul art.32 Legea cu privire la statutul judecătorului, constituie în mediu 3 000-4 000 lei/per judecător. Astfel că, lunar pentru 70 judecători, CNAS urmează să mai achite aproximativ 280.000 lei . De fapt, numărul acestor judecători în fiecare an se află în descreștere. Pentru comparație Vă aduc la cunoștință că, în a.2018 v-or pleca în demisie, în legătură cu atingerea vîrstei de 65 ani peste 6 judecători; în a. 2019 – 10 judecători; în a.2020 - 5 judecători . O astfel de dinamică se va urmări și în următorii ani, respectiv, judecători de vîrstă pensionară, aflați în execuție peste vre-o 7-10 ani nu v-or mai fi.

Mai mult, acești judecători continua să activeze și să realizeze venituri pasibile de asigurări sociale de stat (impozitul la fondul de pensii).

Respectiv, nu există o motivație justificată economic, cît și un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit de legislator, de a diminua pensia în raport cu salariul, lipsind un interes public major. Or, restrîngerea drepturilor și libertăților obținute, poate avea loc doar cu respectarea anumitor condiții, care să corespundă standardelor internaționale și care sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării. Important este ca aceste restrîngeri să fie proporționale cu situația care le-a determinat și să nu aducă atingere dreptului sau libertăților existente.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Potrivit art.4 Legea nr.780 din 27.12.2001 cu privire la actele legislative, (1) actul legislativ trebuie să corespundă prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, inclusive, legislației comunitare.

(2) Actul legislativ trebuie să corespundă dispozițiilor constituționale și să fie în concordanță cu cadrul juridic existent, cu sistemul de codificare și unificare a legislației.

(3) La elaborarea, adoptarea și aplicarea actului legislativ se respectă principiile:

- a) oportunității, coerenței, consecvenței și echilibrului între reglementările concurente;
- b) consecutivității, stabilității și predictabilității normelor juridice;
- c) transparenței, publicității și accesibilității.

Art.5 din Lege specifică condițiile generale obligatorii ale actului legislativ, fiind statuat că: apărarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, egalitatea și echitatea socială, precum și compatibilitatea cu legislația comunitară constituie o condiție obligatorie a oricărui act legislativ.

Tratarea în alt mod a prevederilor legale în baza cărora judecătorii aflați în funcție au dreptul de a primi pensia în raport cu salariului lunar al judecătorului în exercițiu, contravene Constituției RM și tratatelor internațional în domeniul dat.

Diminuarea cuantumului pensiei calculate, precum și restricțiile la plata pensiilor, stabilite judecătorilor în modul prevăzut în lege, contravin art. 6, art. 16, art. 43, art. 47, art. 54 și art. 116 din Constituție, principiilor fundamentale despre independența organelor judiciare, consfințite în rezoluțiile Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr.40 din 29 noiembrie 1985 și nr.146 din 13 decembrie 1985, precum și în Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului, potrivit căreia cuantumul pensiei judecătorului **trebuie să fie, cât de apropiat posibil de nivelul ultimei sale remunerări.**

La 13 octombrie 1994 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei, subliniind importanța independenței judecătorilor în scopul întăririi preeminenței dreptului în statele democratice și în considerarea art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a “Principiilor fundamentale [ale Organizației Națiunilor Unite] privind independența magistraturii”, anterior menționate, a stabilit, printre alte importante măsuri pe care statele membre urmează să le adopte, și pe aceea “de a veghea ca statutul și remunerația judecătorilor să fie pe măsura demnității profesiei lor și a responsabilităților pe care și le asumă”.

„Principiile fundamentale privind independența magistraturii,, adoptate de cel de-al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților (Milano, 26 august – 6 septembrie 1985) și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin rezoluțiile nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr. 40/146 din 13 decembrie 1985, prevăd în mod expres prin art. 11 că „durata mandatului judecătorilor, independența acestora, siguranța lor, remunerația corespunzătoare, condițiile de muncă, pensiile și vârsta de pensionare sunt în mod adecvat garantate prin lege”.

„Recomandarea nr. R (94) 12 cu privire la independența, eficacitatea și rolul judecătorilor,, adoptată la 13 octombrie 1994 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei, subliniind importanța independenței judecătorilor în scopul întăririi preeminenței dreptului în statele democratice și în considerarea art. 6 din Convenția

pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a „Principiilor fundamentale [ale Organizației Națiunilor Unite] privind independența magistraturii”, anterior menționate, a stabilit, aceleași principia ce țin de statutul și remunerația judecătorilor.

Art. 6.4 din „Carta europeană privind statutul judecătorilor,, adoptată în anul 1998, prevede că „În mod special, statutul garantează judecătorului care a împlinit vârsta legală pentru încetarea funcției, după ce a exercitat-o ca profesie o perioadă determinată, plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională,,.

În sprijinul poziției invoc și constatările făcute prin Hotărîrea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004 privind controlul constituționalității unor prevederi ale art. 1 pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003 „Privind modificarea și completarea unor acte legislative”, în care Curtea a statuat că „prin modificările operate legiuitorul a instituit condiții noi de stabilire și plată a pensiei, prin care a diminuat protecția socială a acestor categorii de persoane, micșorînd cuantumul pensiei stabilite anterior de la 75% și 65% pînă la 42%, astfel încălcînd prevederile art. 54 din Constituție, conform cărora în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului.”

Totodată, prin Hotărîrea nr.19 din 18 octombrie 2011 privind declararea neconstituționalității unor articole din Legea nr.56 din 9 iunie 2011 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative” în partea referitoare la art.461al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 „Privind pensiile de asigurări sociale de stat” Curtea Constituțională a statuat că , drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sînt menționate expres în Convenția Europeană, intră în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind percepută în accepțiunea sa largă, cuprinzînd asistența socială și cea medicală. Un drept patrimonial dobîndit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei. Curtea constată că normele contestate sînt compatibile cu protecția proprietății garantată de articolul 46 din Constituție și, implicit, de articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană și, cu principiul caracterului excepțional al restrîngerii drepturilor și libertăților, garantat de articolul 54 din Constituție.

La fel, Curtea a reținut că **prin adoptarea unei legi privind diminuarea pensiilor se încalcă, de asemenea, prevederile art. 54 din Constituție**, conform cărora în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție. Conform regulii generale, legea nouă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Drept urmare Curtea a reiterat că, dispozițiile din lege potrivit cărora persoanelor pensionate pînă la adoptarea legii noi, care dispuneau de dreptul de a lucra (de a realiza venituri pasibile de asigurări sociale de stat) și de a primi pensia integral, pensiile li se plătesc doar în mărime de 50% din pensia stabilită, contravin art. 16 și art. 54 din Constituție.

În concluzii Curtea a reținut că, remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vîrstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii.

În același sens s-a exprimat și Comisia de la Veneția în raportul său „Privind independența sistemului judiciar”, adoptat la 12-13 martie 2010.

În același timp, într-o democrație autentică, atît guvernării, cît și poporul trebuie să recunoască că judecătorul, care trebuie să decidă, în ultimă instanță, asupra vieții, libertății și drepturilor omului, pe lîngă un înalt profesionalism și o reputație ireproșabilă, trebuie să posede o independență materială și un sentiment de siguranță cu privire la viitorul său. Statul are obligația de a stabili remunerația judecătorului astfel, încît aceasta să compenseze efortul și responsabilitățile lui și să fie pe măsura statutului și funcțiilor pe care le exercită, iar menținerea remunerației este una dintre garanțiile independenței judecătorului.

Incompatibilitățile și interdicțiile stabilite pentru judecători prin Legea fundamentală și dezvoltate prin legea specială, precum și responsabilitățile și riscurile aferente profesiei, impun reglementarea dreptului la pensie al judecătorului corespunzător statutului lor.

Apreciind garanțiile materiale și sociale ale judecătorilor drept unul din pilonii independenței lor, Curtea atestă în ultimii ani în Republica Moldova unele restrîngerii aplicate judecătorilor fără a fi prevăzute compensații echivalente. Măsurile anterioare,

care au diminuat asigurarea materială și socială a judecătorilor, precum și cele contestate, sînt interpretate de Curte ca ingerințe în independența judecătorilor.

Curtea Constituțională constată că principiul independenței judecătorului, consfințit de art.116 din Constituție, precum și de Legea cu privire la statutul judecătorului, reprezintă o garanție a eficienței justiției, iar statutul judecătorului nu trebuie raportat sau asimilat cu cel al altor autorități publice, indiferent de ierarhia acestora în stat.

În concluzie țin să menționez că accesarea mea în funcția de judecător a avut loc în perioada și în condițiile cînd erau în vigoare prevederile Legii nr.544/20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului potrivit căroră :

-(1)Judecătorul care a atins vîrsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani calendaristici, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni în funcție de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55 procente față de salariul lui mediu, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3 procente, dar în total nu mai mult de 80 procente față de salariul lui mediu, ținîndu-se cont de indexarea salariului.(2) Pensia pentru vechime în muncă se plătește integral judecătorului în funcție.

Eu am activat în calitate de judecător mai mult de 26 de ani, fiind conștientă de faptul că v-oi beneficia de beneficiile stabilite prin lege, iar statul nu va fi în drept să mă limiteze în dreptul de a primi pensia în mărimea de 80 % din salariul efectiv primit.

Consider că, în lipsa unui efect substanțial, vizibil, justificat de un interes general, serios și legitim din partea statului, suprimarea pensiilor speciale ale magistraților, în virtutea unor principii greșit înțelese și interpretate, nu dovedește decât o intenție clară de încălcare gravă a garanțiilor pe care Statul este obligat să le asigure pentru protejarea statutului magistratului.

Nesocotirea flagrantă a drepturilor și statutului recunoscut și câștigat într-un stat de drept de către un magistrat, printr-o lege vădit neconstituțională, care privită în lumina CEDO, **nesocotește drepturile câștigate** și discriminează, încalcând totodată și normele și standardele internaționale în materie de statut al magistratului (care impun așezarea judecătorului în vârful unei ierarhii sociale, ca o cerință pentru garantarea efectivă a independenței acestuia), nu reprezintă altceva decât semnul unei imense lipse de responsabilitate din partea puterii executive, iresponsabilitate ale cărei efecte, dacă nu vor fi stopate la timp, vor destabiliza întreg sistemul judiciar și întreaga ordine constituțională.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Prin prisma celor relatate supra, în temeiul art.12 prim. CPC, solicit **exercitarea controlului constituționalității art. III Legea nr.60/04/04/2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și a alin. (3) art.32 Legea nr.544/20.07.95 cu privire la statutul judecătorului.**

VII - LISTA DOCUMENTELOR

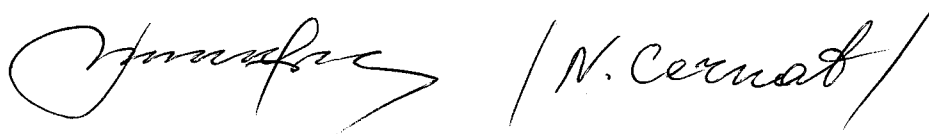
Dosarul civil cu toate actele au fost expediate de Judecătoria mun. Chișinău.....

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul ...Chișinău.....

Data ...19.05.2017.....

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

 / N. Cernat /